



د پوهنې وزارت

# پښتو

## څلورم ټولگی



Ketabton.com

پښتو - څلورم ټولگی

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هـ. ش.



## ملي سرود

دا وطن افغانستان دی  
کور د سولې کور د تورې  
دا وطن د ټولو کور دی  
د پښتون او هزاره وو  
ورسره عرب، گوجر دي  
براهوي دي، قزلباش دي  
دا هېواد به تل ځلېږي  
په سینه کې د آسیا به  
نوم د حق مودې رهبر

دا عزت د هر افغان دی  
هر بچی یې قهرمان دی  
د بلوڅو د ازبکو  
د ترکمنو د تاجکو  
پامیریان، نورستانیان  
هم ایماق، هم پشه یان  
لکه لمر پر شنه آسمان  
لکه زړه وي جاویدان  
وایو الله اکبر وایو الله اکبر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ



د پوهنې وزارت

پښتو

څلورم ټولگی

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هـ.ش.

## د کتاب ځانګړتیاوې

مضمون: پښتو

مؤلفین: د تعلیمي نصاب د پښتو ژبې او ادبیاتو څانګې د درسي کتابونو مؤلفین

ادیت کوونکي: د پښتو ژبې د ادیت دپارتمنت غړي

ټولګی: څلورم

د متن ژبه: پښتو

انکشاف ورکوونکي: د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تألیف لوی ریاست

خپروونکي: د پوهنې وزارت د اړیکو او عامه پوهاوي ریاست

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هجري شمسي

د چاپ ځای: کابل

چاپ خونه:

برېښنالیک پته: curriculum@moe.gov.af

د درسي کتابونو د چاپ، وپش او پلورلو حق د افغانستان اسلامي جمهوریت د پوهنې

وزارت سره محفوظ دی. په بازار کې یې پلورل او پېرودل منع دي. له سرغړوونکو سره

قانوني چلند کېږي.



## د پوهنې د وزیر پیغام

اقراً باسم ربک

د لوی او ښوونکي خدای ﷻ شکر په ځای کوو، چې مور ته یې ژوند رابښلی، او د لوست او لیک له نعمت څخه یې برخمن کړي یو، او د الله تعالی پر وروستي پیغمبر محمد مصطفی ﷺ چې الهي لومړنی پیغام ورته (لوستل) و، درود وایو.

څرنگه چې ټولو ته ښکاره ده ۱۳۹۷ هجري لمريز کال د پوهنې د کال په نامه ونومول شو، له دې امله به د گران هېواد ښوونیز نظام، د ژورو بدلونونو شاهد وي. ښوونکی، زده کوونکی، کتاب، ښوونځی، اداره او د والدينو شوراگانې د هېواد د پوهنیز نظام شپږگوني بنسټيز عناصر بلل کيږي، چې د هېواد د ښوونې او روزنې په پراختيا او پرمختيا کې مهم رول لري. په داسې مهم وخت کې د افغانستان د پوهنې وزارت د مشرتابه مقام، د هېواد په ښوونیز نظام کې د ودې او پراختيا په لور بنسټيزو بدلونونو ته ژمن دی.

له همدې امله د ښوونیز نصاب اصلاح او پراختيا، د پوهنې وزارت له مهمو لومړیتوبونو څخه دي. همدارنگه په ښوونځيو، مدرسو او ټولو دولتي او خصوصي ښوونيزو تاسيساتو کې، د درسي کتابونو محتوا، کيفيت او توزيع ته پاملرنه د پوهنې وزارت د چارو په سر کې ځای لري. مور په دې باور يو، چې د باکيفيته درسي کتابونو له شتون پرته، د ښوونې او روزنې اساسي اهدافو ته رسېدلی نشو.

پورتنیو موخو ته د رسېدو او د اغېزناک ښوونیز نظام د رامنځته کولو لپاره، د راتلونکي نسل د روزونکو په توگه، د هېواد له ټولو زړه سواندو ښوونکو، استادانو او مسلکي مديرانو څخه په درناوي هيله کوم، چې د هېواد بچيانو ته دې د درسي کتابونو په تدريس، او د محتوا په لېږدولو کې، هيڅ ډول هڅه او هاند ونه سپموي، او د يوه فعال او په ديني، ملي او انتقادي تفکر سمبال نسل په روزنه کې، زيار او کوشنې وکړي. هره ورځ د ژمنې په نوي کولو او د مسؤوليت په درک سره، په دې نيت لوست پيل کړي، چې د نن ورځې گران زده کوونکي به سبا د يوه پرمختللي افغانستان معماران، او د ټولني متمدن او گټور اوسېدونکي وي.

همدا راز له خوږو زده کوونکو څخه، چې د هېواد ارزښتناکه پانگه ده، غوښتنه لرم، خو له هر فرصت څخه گټه پورته کړي، او د زده کړې په پروسه کې د ځيرکو او فعالو گډونوالو په توگه، او ښوونکو ته په درناوي سره، له تدريس څخه ښه او اغېزناکه استفاده وکړي.

په پای کې د ښوونې او روزنې له ټولو پوهانو او د ښوونیز نصاب له مسلکي همکارانو څخه، چې د دې کتاب په ليکلو او چمتو کولو کې يې نه ستړې کېدونکې هلې ځلې کړې دي، مننه کوم، او د لوی خدای ﷻ له دربار څخه دوی ته په دې سپېڅلې او انسان جوړوونکې هڅې کې بريا غواړم.

د معياري او پرمختللي ښوونیز نظام او د داسې ودان افغانستان په هيله چې وگړي يې خپلواک، پوه او سوکاله وي.

د پوهنې وزير

دكتور محمد ميرويس بلخي

# فهرست

مخونه	سرليکونه	شمېرې	مخونه	سرليکونه	شمېرې
۴۷	کيسی	۲۴	۱	حمد	۱
۴۹	ترافيکي لارښوونې	۲۵	۳	نعت	۲
۵۱	د وخت ارزښت	۲۶	۵	حضرت عمر فاروق <small>رضي الله عنه</small>	۳
۵۳	همت	۲۷	۷	انسان	۴
۵۵	د چاپېريال پاک ساتل	۲۸	۹	بې پروايي	۵
۵۷	واکسين	۲۹	۱۱	ملالی	۶
۵۹	رشتيا ويل	۳۰	۱۳	کيسه	۷
۶۱	افغانستان	۳۱	۱۵	د لمرگتې	۸
۶۳	خواره	۳۲	۱۷	زلزله	۹
۶۵	خبرې اترې	۳۳	۱۹	د ونوگتې	۱۰
۶۷	سخاوت	۳۴	۲۱	ميريس نيکه	۱۱
۶۹	د مور او پلار خدمت	۳۵	۲۳	د کور پاک ساتل	۱۲
۷۱	نوم	۳۶	۲۵	د ځنگلونوگتې	۱۳
۷۳	د چاپ صنعت	۳۷	۲۷	د ماشومانو حقونه	۱۴
۷۵	مفرد او جمع نومونه	۳۸	۲۹	د تښاکو زيانونه	۱۵
۷۷	نيکي	۳۹	۳۱	نوکانوته پاملرنه	۱۶
۷۹	متلونه	۴۰	۳۳	علم	۱۷
۸۱	د نوم ډولونه	۴۱	۳۵	گلان	۱۸
۸۳	وزر ماتی مرغه	۴۲	۳۷	د مېوو د پوستکو...	۱۹
۸۵	د لويانو خبرې	۴۳	۳۹	راډيو	۲۰
۸۷	د ناروغۍ رقعہ	۴۴	۴۱	کاغذ	۲۱
۸۹	خبرې اترې	۴۵	۴۳	احمدشاه بابا	۲۲
۹۱	زغم	۴۶	۴۵	خبرې اترې	۲۳

# حمد

**موخه:** د متن سم لوستل، لیکل او د حمد په معنا پوهیدل.



پوښتنه



د حمد په اړه څوک څه ویلای شي؟

په نامه د هغه خدای مې دا بیان دی  
چې یو نوم یې په نومونو کې سبحان دی  
هم پادشاه دی د جمله و پادشاهانو  
هم د هر یوه سلطان په سر سلطان دی  
په سجده یې ځمکې سر دی لگولی  
هم یې ځوړند په رکوع سره آسمان دی

(ارواښاد عبدالرحمن بابا)



– یو زده کوونکی دې له ښوونکي وروسته حمد ولولي او نور دې ورپسې تکرار کړي.

– دوه دوه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي، یو دې ورته یوه جمله د کتاب له مخې ولولي، بل دې د املا په توگه پر تختې وليکي، نور دې په کتابچو کې وليکي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي، د حمد په باب دې خبرې وکړي.

– دوه زده کوونکي دې لاندې بیتونه د تختې پر مخ وليکي او بشپړ دې کړي.

په نامه د هغه خدای مې ..... دی  
 چې یو نوم یې په ..... کې سبحان دی

معناوې	لغتونه
د الله ﷻ ستاینه	حمد
پاچا	سلطان
پاک	سبحان



زده کوونکي دې د حمد مطلب په خپلو کتابچو کې وليکي، بله ورځ دې په ټولگي کې نورو ته ولولي.

# نعت

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د نعت په مطلب پوهېدل.



- څوک ویلی شي چې موږ او تاسې د چا امتیان یو؟
- څه فکر کوئ چې نعت د چا په هکله ویل کېږي؟

زموږ ښکلی پیغمبر دی محمد رسول الله  
د تمام جهان رهبر دی محمد رسول الله  
خدای سپیڅلی دی ساتلی له وړې گناه نه هم  
ملایک نه دی بشر دی محمد رسول الله  
لکه لمر چې توره شپه رنارناکه  
ناپوهي ته داسې لمر دی محمد رسول الله



– یو زده کوونکی دې له ښوونکي وروسته نعت ولولي، نور دې ورپسې تکرار کړي.  
 – دوه زده کوونکي دې په وار سره د (جهان، رهبر، سپیڅلي) کلمې پرتختې په جملو کې وکاروي، نور دې په کتابچو کې وليکي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د نعت شریف د یوه، یوه بیت د مفهوم په اړه د نورو په وړاندې خبرې وکړي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي یو یو بیت دې د املا په ډول پرتختې وليکي.

معناوي	لغتونه
لارښوونکی	رهبر
ټول	تمام
پاک	سپيڅلی
کوچنی	ورې
نړۍ	جهان



زده کوونکي دې د نعت شریف لنډ مفهوم په خپلو کتابچو کې وليکي، بله ورځ دې په ټولگي کې نورو ته ولولي.



# حضرت عمر فاروق رضي الله عنه

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل او د حضرت عمر فاروق رضي الله عنه پېژندل.



پوښتنه



د حضرت محمد صلى الله عليه وسلم په يارانو کې د فاروق لقب چا ته ورکړ شوی و؟

حضرت عمر فاروق رضي الله عنه د حضرت محمد صلى الله عليه وسلم دويم يار و. اصلي نوم يې عمر او د پلار نوم يې خطاب دی. د حضرت محمد صلى الله عليه وسلم له خوا ورته د فاروق لقب ورکړل شوی او په (۲۹) کلنۍ کې د اسلام په مبارک دين مشرف شوی و. د خپل خلافت په وخت کې يې داسې ستر اسلامي کارونه کړي چې په نړۍ کې ساری نه لري، لس کاله، شپږ مياشتې او پنځه ورځې د مسلمانانو خليفه و. د (۲۳) کلنۍ په عمر د ابو لؤلوه لوري شهيد شو.



– یو زده کوونکی دې له ښوونکي څخه وروسته په لوړ مناسب غږ لوست ولولي.  
– زده کوونکي دې متن په خپل منځ کې ولولي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي، یو دې له لوست څخه څو کلمې ورته ووايي، بل دې پرتختې وليکي او په جملو کې دې راوړي.

– څو زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي او د حضرت عمر رضي الله عنه په اړه دې خبرې وکړي.

معناوې	لغتونه
ملگری	یار
د حق او باطل بیلوونکی	فاروق
سیال، جوړه	ساری
جهان	نړۍ



زده کوونکي دې د نن ورځې لوست په خپلو کتابچو کې وليکي او بل درسي ساعت کې دې له ځان سره راوړي.

# انسان

**موخه:** د متن سم لوستل، لیکل، د انسان او انسانیت په مفهوم پوهېدل.



ستاسو په فکر د انسان ځانگړتياوې کومې دي؟

لوی الله ﷻ انسان اشرف المخلوقات پيدا کړی، عقل او فکريې ورکړی دی. انسان ته الله ﷻ لارښوونه کړې ده چې علم زده کړي، د خپل علم او پوهې په واسطه ځان او خپل الله ﷻ وپېژني، خپل ژوند ته پر سم لوري بدلون ورکړي، د يوې هوسا او آبادې ټولنې په جوړولو کې له علم او پوهې څخه کار واخلي. د الله ﷻ د مخلوق خدمت وکړي، خپله انساني او ايماني دنده سرته ورسوي، ترڅو د دواړو جهانونو برياوې يې په برخه شي.



– یو زده کوونکی دې له ښوونکي څخه وروسته پر مناسب غږ متن و لولي، نور زده کوونکي دې ورته غوږ ونيسي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د (توان، زیار، هوسا، مخلوق) کلمې د تختې پر مخ په جملو کې وکاروي، نور دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي، د علم او زده کړې په هکله دې خبرې وکړي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره له متن څخه یوه یوه جمله ووايي او نور دې هغه د املا په شکل په خپلو کتابچو کې وليکي.

### لغتنونه      معناوي

اشرف      غوره

مخلوقات      پیدا کړل شوی

هوسا      آرام

دنده      وظیفه

بریا      کامیابي



زده کوونکي دې د انسان او انسانیت په اړوند په خپلو کتابچو کې څو کرښې وليکي.



# بې پروايي

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل، د بې پروايي په مفهوم او زياتونو پوهېدل.



پوښتنه



ستاسو په فکر که په کوم کار کې بې پروايي وشي، څه به پېښ شي؟

د يوه کار ناوړه او منفي پايلو ته پام نه کول، بې پروايي بلل کېږي. سره له دې چې ښوونکي ټولو زده کوونکو ته لارښوونه کړې وه چې په ناپاکو اوبو کې ونه لامبي، اجمل يو بې پروا هلک و، پرته له دې چې خپلې روغتيا ته پاملرنه وکړي او د ښوونکي لارښوونې او سپارښتنې په پام کې ونيسي.

يوه ورځ چې له ښوونځي څخه رخصت شو، د لارې ترڅنگ يې په ناپاکو اوبو کې ولمبل. له دې امله ناروغ شو، ناروغۍ يې تر روغتون پورې ورساه، ډاکټر له معاینې وروسته ورته لارښوونه وکړه چې له خپلې روغتيا سره بې پروايي ونه کړي، هېڅکله په ولاړو او ناپاکو اوبو کې ونه لامبي.



- زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن پر مناسب غږ ولولي.
- خو زده کوونکي دې په وار سره د (روغتیا، پاملرنه، څنگ، لمبل) کلمې پرتختې وليکي او په جملو کې دې استعمال کړي.
- خو زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي او هر یو دې په وار سره د بې پروایۍ په اړوند یوه کیسه ووايي.
- درې زده کوونکي دې لاندې جملې پرتختې وليکي او درې تنه نور دې په وار سره د جملو تش ځایونه پر مناسبو کلمو سره ډک کړي.
- اجمل یو بې پروا ..... و.
- له دې امله ..... شو.

- یو زده کوونکی دې خو جملې د کتاب له مخې نورو ته ووايي او نور دې د املا په توگه په کتابچو کې وليکي.

معناوې	لغتونه
لارښوونه	سپارښتنه
اړخ	څنگ
توجه	پاملرنه



زده کوونکي دې د بې پروایۍ په هکله خو کرښې وليکي.



# ملالی

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د اتلې ملالی پېژندل.



آیا تاسو د هېواد د ملي اتلو ښځو نومونه اورېدلي دي؟

څه فکر کوئ چې ملالی څوک وه؟

ملالی د هېواد ملي اتله او یوه زړوره مېرمن وه. د میوند په دښتې کې افغانان په تش لاس له انگریزانو سره په ډیرې تودې هوا کې په جگړې بوخت وو، نژدې و چې افغانان ماتې وخوري، په دې وخت کې ملالی بیرغ را پورته او د جگړې ډگر ته یې ور ودانگل، دا لنډۍ یې وویل:

که په میوند کې شهید نه شوي

خدا یرو لالیه بې ننگۍ له دې ساتینه

ددې لنډۍ په اورېدو سره د افغانانو احساسات راوپارېدل او دښمن ته یې

سخته ماتې ورکړه.



– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن پر مناسب غږ ولولي.

– زده کوونکي دې د (اتله – ډگر – احساسات) کلمې په جملو کې استعمال کړي.

– دوه زده کوونکي دې په وار سره د لاندې لنډۍ پر مفهوم خبرې وکړي چې دا لنډۍ چا او دڅه لپاره ويلې ده؟

**که په میوند کې شهید نه شوي  
خدا یرو لالیه بې ننگۍ له دې ساتینه**

– لاندې لغتونه چې معنا شوي دي تاسو یې په مناسبو جملو کې وکاروئ!

لغتونه	معناوي
اتله	قهرمانه
ډگر	میدان
پاریدل	را پورته کېدل



زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې پورتنۍ لنډۍ وليکي.

# کيسه

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل او د کيسې په مفهوم پوهېدل.



آيا تاسو له چا څخه کومه کيسه اورېدلې ده؟

يوه ورځ يو پاچا پر لارې تېرېده، گوري چې د لارې ترڅنگ يو سپين زيری سړی په کار بوخت دی، نيا لگي کښنوي، پاچا تر سلام وروسته سپين زيری ته وويل: ستا عمر پای ته رسيدلی، نشي کولای د دې نيا لگيو مېوه وخورې، نو د څه لپاره لگيا يې؟

سپين زيری ځواب ورکړ: نورو نيا لگي کښنولي، مور يې مېوه خورو، مور به يې کښنوو چې نور يې مېوه وخورې.

پاچا ته د سپين زيری ځواب په زړه پورې و، هغه ته يې انعام ورکړ. سپين زيری په خدا شو، ويې ويل: قربان دې شم، د نورو خلکو نيا لگي څو کاله وروسته حاصل ورکوي، زما يې همدا اوس مېوه ونيوه، پاچا ته د سپين زيری دې خبرې هم خوند ورکړ، بيا يې هم انعام ورکړ.



- یو زده کوونکی دې له ښوونکي څخه وروسته متن په لوړ غږ ولولي.
- زده کوونکي دې په څو ډلو ووېشل شي په خپلو ډلو کې د کپسې په مفهوم خبرې وکړي، بیا دې د هرې ډلې استازی پایله نورو ته ووايي.
- زده کوونکي دې په متن کې مفردې او جمع کلمې پیدا او بیا دې په کتابچو کې وليکي.
- که د کوم زده کوونکي لنډه کیسه زده وي، د تختې په مخکې دې نورو ټولگيوالو ته ووايي.
- دوه زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي، د نیالگيو د کښینولو د اهمیت په اړه دې خبرې وکړي.

### معناوي

مزه  
لگيا، مصروف  
بخشش  
مېوه

### لغتونه

خوند  
بوخت  
انعام  
حاصل



زده کوونکي دې یوه یوه لنډه کپسه په خپلو کتابچو کې وليکي او بله ورځ دې په ټولگي کې نورو ته ولولي.

# د لمر گټې

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل او د لمر په ارزښت او گټو پوهېدل.



ستاسو په اند لمر څه گټې لري؟

الله ﷻ لمر، ځمکه، سپوږمۍ او هر څه د انسانانو د گټې لپاره پيدا کړي دي، لمر ځمکې ته رڼا او تودوخه ورکوي. د لمر د تودوخې په واسطه غلې، دانې، مېوې او نور بوټې زرغونېږي او پخېږي چې ټول ژوندي موجودات ورڅخه تغذيه کېږي. د لمر تودوخه سربېره له ډېرو نورو گټو د ځمکې او هوا ډېر ميکروبونه هم وژني. خلک د اوبو او خونو د تودولو او د برېښنا د توليد لپاره له لمر څخه گټه اخلي، وايي: هغو خونو ته چې لمر ننوځي، ډاکټر نه ورځي.



– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن د یو او بل په مرسته ولولي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د متن یوه، یوه کرښه ولولي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د (میکروب، خونو، برېښنا) کلمې معنا او په جملو کې د تختې پرمخ وکاروي، نور دې په کتابچو کې وليکي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي د لمر د گټو په اړوند دې خبرې وکړي.

### معناوې

برق  
کوټه  
خواره ورکول

### لغتونه

برېښنا  
خونه  
تغذیه



زده کوونکي دې د لمر د گټو په اړه څو کرښې وليکي، بله ورځ دې په ټولگي کې نورو ته ولولي.



# زلزله

**موخه:** د متن سم لوستل، ليكل او د زلزلي په وخت كې د ځان ساتلو په لارو چارو پوهېدل.



آيا تاسو د زلزلي په هكله معلومات لرئ؟

د ځمكې خوځېدلو ته زلزله وايي، د زلزلي سختوالی او دوام مالي او ځاني خطرونه را منځ ته كوي.

زده كوونكي بايد د زلزلي پر خطرونو باندې وپوهېږي او د ځان ساتنې لپاره پوره چمتوالی ولري. خلك بايد د زلزلي د پېښېدو په وخت له كوټو څخه د باندې ووځي، كه له كوټو څخه د باندې وتلو وخت ونه لري، د كوټو په دروازو كې دې ودرېږي. بايد له زرو ديوالونو او نږدېلو كورونو څخه لرې شي.



- دوه زده کوونکي دې په وار سره له ښوونکي څخه وروسته متن په لوړ غږ ولولي.
- زده کوونکي دې په څو ډلو ووېشل شي د زلزلې په اړه دې خبرې وکړي، پایله دې د هرې ډلې استازی نورو ته واوروي.
- څو زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې راشي، د زلزلې په باب دې یوه یوه جمله پر تختې ولیکي، نور دې د تختې له مخې په خپلو کتابچو کې ولیکي.
- څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي، له زلزلې څخه د ځان ساتنې په هکله دې نورو ته معلومات ورکړي او نور دې ورته غوږ ونیسي.
- ټول زده کوونکي دې لوست ته وگوري، هغه کلمې دې په نښه کړي چې له څلورو تورو څخه جوړې شوې وي، بیا دې څو تنه په خپل وار سره نورو ته ولولي.

معناوې	لغتونه
ښورېدل	خوځېدل
تیارۍ	چمتووالی
وارنېدل، غورځېدل	نړېدل



- زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې له زلزلې څخه د خونديتوب په اړه څو جملې ولیکي، بله ورځ دې په ټولگي کې نورو ته واوروي.

# د ونو گټې

**موخه:** د متن سم لوستل، لیکل او د ونو په گټو پوهېدل.



پوښتنه



ستاسو په اند ونې څه گټې لري؟

په هغو سیمو کې چې ونې ډېرې وي، هغه ځای ښکلی او سمسور ښکاري، ونې د هوا پر پاکوالي ډېره اغېزه لري، پاکه هوا د روغتیا لپاره ډېره اړینه ده. زموږ په هېواد کې مېوه لرونکې او بې مېوې ونې ډیرې دي، له مېوو څخه یې گټه ترلاسه کېږي. له لرگیو څخه یې دروازي، کرکۍ، مېزونه، څوکی او نور شيان جوړېږي. همدارنگه کورونه هم پرې تودېږي، له پاڼو څخه یې د حیواناتو د خوړو لپاره گټه اخیستل کېږي.



- خو زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن په لوړ غږ ولولي.
- خو زده کوونکي دې په وار سره د (روغتیا، گټه، خوږو) کلمې د تختې پرمخ په جملو کې وکاروي.
- خو زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي یو دې ورته یوه جمله وویي بل دې پر تخته ولیکي.
- خو زده کوونکي دې لاندې تشې جملې په خپلو کتابچو کې پر مناسبو کلمو سره ډکې کړي.  
پاکه هوا ..... لپاره ډېره اړینه ده.  
زموږ په هېواد کې مېوه لرونکي او بې ..... ونې شته.
- دوه زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي، په وار سره دې د مېوه لرونکو او بې مېوو ونو نومونه واخلي.

معناوې	لغتونه
ضروري	اړینه
ځای	سیمه
تاثیر	اغېزه
صحت	روغتیا
زرغون، شین	سمسور



زده کوونکي دې د ونو د گټو په اړه څو کرښې ولیکي، بله ورځ دې نورو ته واوروي.

# میرویس نیکه

**موخه:** د متن سم لوستل، لیکل او د میرویس نیکه پیژندل.



له تاسو څخه څوک زموږ د هېواد د څو ملي مشرانو نومونه اخیستلای شئ؟

میرویس نیکه د بناه عالم خان زوی او د کندهار ولایت اوسېدونکی و. میرویس نیکه یو پوه او زړه سواند مشر و. له ټولو افغانانو سره یې مینه درلوده. افغانان یې یووالي ته رابلل. کله چې نوموړی د حج له ادا کولو وروسته هېواد ته راستون شو، خلکو ته یې د هېواد د خپلواکۍ د گټلو لپاره د پاڅون بلنه ورکړه. ټولو افغانانو یې بلنه ومنله او دښمنان یې له خپلې خاورې وشړل. میرویس نیکه د خپلې واکمنۍ تر پایه د یوه ملي مشر په توګه کار وکړ. له دې امله د افغانستان خلکو هغه ته د نیکه لقب ورکړی دی چې تر اوسه یې ټول افغانان په همدې درانه نامه سره یادوي.



– یو زده کوونکی دې له ښوونکي څخه وروسته متن په مناسب غږ ولولي.  
– زده کوونکي دې په خپلو ډلو کې متن له ځان سره ولولي.

– درې زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي، یو دې لاندې لغتونه پرتختې وليکي او بل دې معنا کړي، دریم دې په جملو کې استعمال کړي.  
(یووالی، پاڅون، مشر، هېواد)

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي او د میرویس نیکه په اړه دې لنډې خبرې وکړي.

## لغتونه      معناوي

اتحاد	یووالی
دیوه چا پر وړاندې مبارزه	پاڅون
دعوت	بلنه



زده کوونکي دې د لوست متن په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره وليکي.



# د کور پاک ساتل

**موخه:** د متن سم لوستل، لیکل او د کور د پاک ساتلو په گټو پوهېدل.



پوښتنه



ستاسو په فکر د کور پاک ساتل څه گټې لري؟

د انسان د ژوند کولو لومړنی چاپیریال د هغه کور دی. هر چاته خپل کور ډېر گران وي. مور باید د خپل کور پاکوالي ته ډېره پاملرنه وکړو، د خپلې او کورنۍ د روغتیا او سلامتیا لپاره باید خپل کور ښه پاک وساتو. په حدیث شریف کې راغلي دي: «پاکوالی د ایمان یوه برخه ده». نوزده کوونکي باید د کور غړو ته دا وښيي چې کالي، کمپلې، شړۍ، پرستني، توشکې او د کور فرشونه پاک وساتي، په اونۍ کې یې یو حل لمر ته واچوي، ترڅو یې میکروبونه له منځه ولاړ شي.



– یو زده کوونکی دې له ښوونکي څخه وروسته پر مناسب غږ متن ولولي.

– زده کوونکي دې په خپلو منځونو کې د یو بل په مرسته متن ولولي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره پر تختې باندې د لاندې جملو تش ځایونه پر مناسبو کلمو سره ډک کړي:

- د انسان د ژوند کولو لومړنۍ ..... د هغه کور دی.
- پاکوالي د ..... یوه برخه ده.
- مور باید د خپل کور ..... ته ډیره پاملرنه کوو.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي او د کور د پاکوالي په اړه دې خبرې وکړي.



زده کوونکي دې لوست په خپلو کتابچو کې په ښکلي خط وليکي.

# د ځنگلونو گټې

**موخه:** د متن سم لوستل، ليكل او د ځنگلونو د ساتلو په گټو پوهېدل.



څوك ويلاى شي چې ځنگلونه څه گټې لري؟

ځنگلونه د هېواد ارزښتمنې شتمنۍ دي. ځنگلونه د چاپېريال په ښكلا او د هوا په پاكوالي كې ښه اغيزه لري. په هغو سيمو كې چې ځنگلونه شتون لري، له سېلابونو څخه د كرنيزو ځمكو د وړلو مخنيوى كوي، زموږ په هېواد كې ځنگلونه د پكتيا، كونړ، نورستان، ننگرهار، لغمان، سمنگان، بادغيس او هرات په ولايتونو كې شته.

په ځنگلونو كې ځينې ونې بې مېوې او ځينې يې مېوه لرونكې دي، نو موږ ته په كار دي چې د الله ﷻ دغه لوى نعمت او ملي شتمنيو ته ځانگړې پاملرنه وكړو.



– یو زده کوونکی دې له ښوونکي څخه وروسته متن په مناسب غږ ولولي.

– یو یو زده کوونکی دې په هره ډله کې متن ولولي او نور دې ورته غوږ ونیسي.

– دوه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي، یو دې ورته یوه جمله وايي بل دې پر تختې وليکي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي او د ځنگلونو د گټو په اړه دې خبرې وکړي.

## لغتونه

کرنیزې ځمکې  
شتمني

## معناوې

هغه ځمکې چې څه پکې کرل کېږي  
پانگه، سرمایه



زده کوونکي دې د ځنگلونو د گټو په هکله په خپلو کتابچو کې څو جملې وليکي.

# د ماشومانو حقونه

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل او د ماشومانو پر حقونو پوهېدل.



له تاسو څخه چا تر اوسه په زور څه شی اخیستي دي؟

د هېواد راتلونکی په ماشومانو پورې اړه لري.

ماشومان د کورنۍ د نورو غړو په شان ځانگړي حقونه لري. د اسلام سپیڅلي دین د ماشومانو د سالمې پالنې، روزنې، روغتیا او نورو حقونو ته د پاملرنې لارښوونه کړې ده، ماشومانو ته یې حق ورکړی دی چې د دوی نظر ته درناوی وشي، په اړوندو چارو کې گډون وکړي، مشرانو ته یې هم په دې اړه لارښوونه او ټینگار کړی دی چې د دوی حقونه په پام کې ونیسي.



– خو زده کوونکي دې له بنوونکي څخه وروسته پر مناسب غږ متن ولولي.

– دوه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي، یو دې د کتاب له مخې یوه جمله ووايي او بل دې د املا په توګه پرتختې وليکي، نور زده کوونکي دې پاملرنه وکړي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي، د (سپيڅلي، پالنه، ټينګار) کلمې پرتختې په جملو کې استعمال کړي، نور دې په کتابچو کې وليکي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره دې د ټولګي مخې ته راشي، د ماشومانو د حقونو په اړه دې خبرې وکړي

## معناوې

توجه، پام کول

پاک او مقدس

برخه اخیستنه

## لغتونه

پاملرنه

سپيڅلي

ګډون



زده کوونکي دې په کتابچو کې د ماشومانو د حقونو په اړه دوې دوې جملې وليکي.



# د تنباکو زیانونه

**موخه:** د متن سم لوستل، لیکل د تنباکو، نسوارو او سگریو په زیانونو پوهېدل.



څوک د تنباکو، نسوارو او سگریو د زیانونو په اړه څه ویلای شي؟

تنباکو یو نېشه یي بوټی دی. د خلکو ترمنځ په بېلابېلو ډولونو، لکه: سگری، نسوار او چلم کې کارول کېږي، تنباکو روغتیا ته زیان رسوي. د تنباکو کارول غاښونه تورو، د معدې ناروغي رامنځ ته کوي او مالي زیانونه لري. مور باید د تنباکو له کرلو او کارونې څخه لرې و اوسو. د تنباکو او نورو نېشه یي بوټو کرل او پلورل ناروا کار دی.



– خو زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن په مناسب غږ ولولي.

– زده کوونکي دې د خو دقیقو لپاره د لوست متن په خپل منځ کې ولولي.

– دوه زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي یو دې د لوست د متن یوه جمله ولولي او بل دې پرتختې وليکي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره په متن کې داسې کلمې پیدا کړي چې له پنځو تورو څخه جوړې شوې وي، بل زده کوونکي دې د تختې پر مخ وليکي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي او د تنباکو د زیانونو په اړه دې خبرې وکړي.

## لغتونه

کږل

معناوې

کښت

زیان

تاوان، ضرر



زده کوونکي دې د نن ورځې لوست په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره وليکي او په بل درسي ساعت کې دې له ځان سره راوړي.



# نوکانو ته پاملرنه

**موخه:** د متن سم لوستل، لیکل او د نوکانو د پاک ساتلو په گټو پوهېدل.



ستاسو په فکر که مور نوکان پاک ونه ساتو څه به وشي؟

نوکان پاک ساتل ډېرې گټې لري، په اونۍ کې یو ځل باید نوکان لنډ شي، خپل نوکان په غاښونو پرې نكړو او په خوله کې یې ونه وهو. همدارنگه له ډوډۍ خوړلو څخه مخکې او وروسته لاسونه د امکان په صورت کې په صابون پاک پرېمنځو، ترڅو زموږ د ناروغۍ لامل نشي.



– خو زده کوونکي دې په وار سره له بنوونکي څخه وروسته متن په مناسب غږ ولولي.

– زده کوونکي دې د خو دقیقو لپاره د لوست متن په خپل منځ کې ولولي.

– درې زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي، یو دې د لوست یوه جمله ووايي، دویم دې ولیکي او دریم دې یې تېروتنې سمې کړي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي او د نوکانو د پاک ساتلو پر ګټو دې خبرې وکړي.



زده کوونکي دې لاندې کلمې په جملو کې وکاروي:  
(نوکان، لاسونه، ناروغی، غابنونه)

# علم

**موخه:** د متن سم لوستل، لیکل او د علم په ارزښت پوهېدل.



پوښتنه



تاسو څه فکر کوئ چې علم څه ته وايي؟

علم پوهې ته وايي، علم رڼا يې ده. د اسلام مبارک دين د علم د زده کړې لارښوونه کوي او د علم زده کړه يې پر هر مسلمان نارينه او ښځينه فرض کړې ده. د اسلام ستر پيغمبر حضرت محمد ﷺ د علم د زده کړې په اړه فرمايي: «علم زده کړئ که څه هم په چين کې وي.» په بل ځای کې فرمايي: «له زانگو څخه تر گوره زده کړه وکړئ.» د علم او پوهې په زده کړه کې د دنيا او آخرت گټې پرتې دي، مور بايد هڅه وکړو چې علم زده کړو.



– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن پر مناسب غږ ولولي.

– ښوونکي دې زده کوونکي پر ډلو ووېشي، هرې ډلې ته دې سپارښتنه وکړي چې د لوست متن په خپلو منځو کې ولولي او بيا دې د هرې ډلې استازی د لوست د مطلب په اړوند نورو ته خبرې وکړي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د (علم، رڼا، دين) کلمې د تختې پر مخ په جملو کې وکاروي، نور دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

– دوه زده کوونکي دې په لاندې جملو کې تش ځايونه پر مناسبو کلمو سره ډک کړي.

- علم زده کړئ که څه هم په ..... کې وي.
- علم ..... ده.
- موږ بايد ..... علم زده کړو.

**لغتونه**      **معناوي**

هڅه                      کونښن  
 پيغمبر                استازی



زده کوونکي دې د علم د ارزښت په هکله څو جملې وليکي.

# گلان

**موخه:** د متن سم لوستل، لیکل او د ډول ډول گلانو پېژندل.



پوښتنه



– تاسې څو ډوله گلان پېژنئ؟

زموږ په گران هېواد کې ډول ډول گلان پیدا کېږي. لکه: کشمالي، شبو، نرگس، گلاب، چنبېلي، پتوني، داودي او داسې نور. هر څوک گلان په بڼونو، چمنونو او کورونو کې د بنایست او د چاپېریال د سمسورتیا لپاره کوي او پالنه یې کوي. له گلانو څخه په زړه پورې عطرونه او درمل جوړېږي چې ډېر ارزښت لري. گلان د انسان پر روغتیا او خوشحالی ډېره اغېزه لري.



– خو زده کوونکي دې له بنوونکي څخه وروسته متن په مناسب غږ ولولي.

– درې زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي او د لاندې جملو تش ځایونه دې پر مناسبو کلمو سره ډک کړي:

۱ – زموږ په گران هېواد کې ډول ډول ..... پیدا کېږي.

۲ – د چاپېریال د سمسورتیا لپاره ..... او پالنه یې کوي.

۳ – گلان ..... او خوشحالی ډېره اغیزه لري.

– خو زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي او د گلانو د ډولونو په اړه دې خبرې وکړي، نور دې ورته غوږ ونیسي.

– که کوم زده کوونکی بن لري، ودې وایي چې په هغه کې کومې ونې او گلان شته.

### معناوي

### لغتونه

زرغون

سمسور

دوا

درمل

باغ

بن

تأثير

اغیزه



زده کوونکي دې د خپلې سیمې د گلانو د ډولونو نومونه ولیکي، په بل درسي ساعت کې دې له ځان سره راوړي.



## د مېوو د پوستکو بي ځايه اچول

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل او د مېوو د پوستکو د بي ځايه اچولو په زيانونو پوهېدل.



پوښتنه



له تاسو څخه څوک ويلای شي چې په لارو کې د مېوو د پوستکو اچول کوم زيانونه لري؟  
يوه ورځ زمري په ښوونځي کې له خپلو ملگرو سره د کپلو په خوړلو لگيا و او د  
کپلو پوستکي يې په بي پروايي سره په لاره کې غورځول. اجمل چې ټولگي  
ته روان و، پام يې نه و، پښه يې د کپلې په پوستکي کېښوده. وغورځېده او  
سخت ژوبل شو، په روغتون کې وروسته له معاينې څخه څرگنده شوه چې  
د پښې هډوکي يې مات شوي دي، ډاکټر ورته نسخه ورکړه او لارښوونه  
يې ورته وکړه چې خپلې پښې ته ډېره پاملرنه وکړي، اجمل د ډاکټر خبرې  
په پام کې ونيولې، ويې ويل چې له دې وروسته به اجمل او نور ماشومان  
پوهوي چې د مېوو پوستکي بي ځايه ونه غورځوي.



– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن په مناسب غږ ولولي.

– زده کوونکي دې د لوست متن په خپلو منځو کې ولولي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي یو دې له لوست څخه ورته یوه جمله وويي او بل دې پر تختې وليکي

– خو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي او د مېوو د پوستکو د بې ځایه غورځولو په زیانونو دې خبرې وکړي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي او د پاک چاپېریال په اړه دې خبرې وکړي.

### معناوي

رهنمايي

شفاخانه

زخمي

اچول

### لغتونه

لارښوونه

روغتون

ژوبل

غورځول



زده کوونکي دې د چاپېریال د پاک ساتلو په اړه خو کړنې وليکي.



# راډيو

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل او د راډيو په اړه معلومات ترلاسه کول.



تاسو د راډيو په اړه څه ويلاى شئ؟

راډيو هغه غريزه وسپله ده چې د هېواد او نړۍ د بېلابېلو موضوعاتو او پېښو په اړوند معلومات راکوي.

زموږ په هېواد کې د لومړي ځل لپاره د غازي امان الله خان د پاچاهۍ په دوره کې راډيو په رسمي توگه په خپرونو پيل وکړ.

اوس مهال زموږ په هېواد کې بېلابېلې راډيوگانې، لکه: ملي راډيو ټلويزيون، شمشاد، سپورټ، ازادۍ، بي بي سي، اشنا غږ او نورې راډيوگانې خپرونې کوي.

موږ ته په کار دي چې د راډيو ښوونيزې او روزنيزې خپرونې واورو او په ورځني ژوند کې ترې گټه واخلو.



– څو زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن په لوړ او مناسب غبر ولولي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي او د راډیو په اړه دې یوه یوه جمله د تختې پر مخ ولیکي.

– درې زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي او د راډیو په اړه دې لنډې خبرې وکړي.

– یو زده کوونکی دې له لوست څخه څو جملې ولولي او نور دې د املا په توگه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

معناوي	لغتونه
د افغانستان د یوه تاریخي غره نوم دی	شمشاد
د واکمنۍ موده	دوره
واسطه	وسیله



زده کوونکي دې په کورونو کې که امکان وي یوه راډیو واوري او بل درسي ساعت کې دې په ټولگي کې وويي چې څه یې اورېدلي وو.

# کاغذ

**موخه:** د متن سم لوستل، لیکل او د کاغذ په گټو پوهېدل.



ستاسو په فکر کاغذ څه گټې لري؟

کاغذ هغه سپینه پاکه پاڼه ده چې له یو ډول لرگیو څخه جوړېږي او پر مخ یې لیک لیکل کېږي.

له کاغذ څخه کتابونه، کتابچې، مجلې، ورځپاڼې او نور ډول ډول شیان جوړېږي، که کاغذ نه وای په زده کړو کې به ډېرې ستونزې رامنځ ته شوې وای، علم او پوهه د کاغذ په وسیله له یوه نسل څخه بل نسل ته لېږدول کېږي، همدارنگه کاغذ د هر ډول لیک او معلوماتو د ساتلو او لېږد وسیله ده. مور باید له کاغذ څخه سمه گټه واخلو او بې ځایه یې مصرف نه کړو.



– خو زده کوونکي دې په وار سره له ښوونکي څخه وروسته متن په مناسب غږ ولولي.

– زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې لاندې تشې جملې پر مناسبو کلمو ډکې کړي.

۱\_ کاغذ هغه سپینه پاکه ..... ده.

۲\_ مور باید له کاغذ څخه سمه ..... واخلو.

– زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او هره ډله دې په خپل منځ کې د کاغذ په اړه خبرې

وکړي او پایله دې د هرې ډلې استازی نورو ته ووايي.

– دوه زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي یو دې د (کاغذ، لیک، علم، پوهې)

کلمې پر تختې وليکي بل دې یوه یوه کلمه په جملو کې وکاروي.

## معناوې

مشکلات

اخبار

له یوه ځایه بل ځای ته انتقال

## لغتونه

ستونزې

ورځپاڼې

لېږد



زده کوونکي دې لوست په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره وليکي.

# احمدشاه بابا

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل او د هېواد د ملي واکمن احمدشاه بابا پېژندل.



تاسو د احمدشاه بابا په اړه څه اوریدلي دي؟

د احمدشاه بابا اصلي نوم احمدخان و، د ابدالي زمان خان زوی او په کندهار کې زیږېدلی و.

احمدشاه بابا د نادر افشار له مړینې څخه وروسته د قومي مشرانو د لویې جرگې له خوا د افغانستان پاچا وټاکل شو، په ډېر لږ وخت کې یې پیاوړی مرکزي حکومت جوړ کړ.

احمدشاه بابا نه یوازې یو نامتو واکمن و، بلکې د پښتو او دري ژبو شاعر هم و. لکه چې ویلې یې دي:

که هر څو مې د دنیا ملکونه ډېر شي زما به هیر نشي دا ستا ښکلي ډاگونه  
د دهلي تخت هېرومه چې را یاد کړم زما د ښکلي پښتونخوا د غرو سرونه  
احمدشاه بابا له (۲۶) کالو پاچاهۍ وروسته له نړۍ سترگې پټې او په کندهار

کې خاورو ته وسپارل شو.



- زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته په خپلو منځو کې لوست ولولي.
- دوه زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي یو دې ورته د کتاب له مخې یوه جمله ووايي، بل دې د املا په توگه پرتختې وليکي، ښوونکي ورسره مرسته کوي.
- دوه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي په وار سره دې د (پیاوړی، حکومت، واکمن) کلمې د تختې پرمخ په جملو کې استعمال کړي.
- څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي او د احمدشاه بابا په اړه دې خبرې وکړي.

معناوي	لغتونه
غښتلی	پیاوړی
د هندوستان پایتخت	دهلي



- زده کوونکي دې د احمدشاه بابا په اړه لوستل شوی لوست په خپلو کتابچو کې وليکي، او په بل درسي ساعت کې دې له ځان سره راوړي.

# خبرې اترې

**موخه:** د متن سم لوستل، ليكل په ژبه كې د خبرو اترو په اهميت پوهېدل.



څه فكر كوي چې خبرې اترې د ژبې په زده كړه كې څه گټه لري؟

هيلي: غوټې خورې سترې مه شي!

غوټې: مننه، تاسو سترې مه شئ.

هيلي: څنگه يې او چيرته روانه يې؟

غوټې: ښه يم، ښوونځي ته ځم.

هيلي: له ښوونځي څخه رخصت شوې نه يې؟

غوټې: خورې له ښوونځي رخصت يم، خود ساينس له استاذې څخه يو څو پوښتنې كوم.

هيلي: گراني اوس به استاده په ښوونځي كې وي؟

غوټې: هو! له مور سره يې ژمنه كړې ده چې يو ساعت درته پاتې كېږم.

هيلي: چې داسې ده، نو په مخه دې ښه.

غوټې: د خداى ﷻ په آمان، ورځ دې په خير.



- درې زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته لوست په لور او مناسب غږ ولولي.

- زده کوونکي دې په خپلو ډلو کې د خبرو اترو په گټو بحث وکړي، پایله دې د هرې ډلې استازی نورو ته واوروي.

- دوه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي د (ژمنه، امان، پاتې) کلمې دې په جملو کې استعمال کړي.

- دوه زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي یو ډيالوگ دې تمثیل کړي.

### معناوې

وعدہ

ستومانه

### لغتونه

ژمنه

سترې



زده کوونکي دې په کورونو کې د خبرو اترو په اړه څو جملې وليکي په بل درسي ساعت کې دې له ځان سره راوړي.



## کيسی

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل او د کيسيو په مفهوم پوهېدل.



تاسو د کيسی په اړه معلومات لرئ؟

هغه لنډې، خوږې ويناوې او پوښتنې دي چې ماشومان يې په لوبو کې له يو بل څخه پوښتي، لکه:

هغه څه شی دي؟

د ورځې گرځي چې شپه شي د يوې روپۍ ځای نيسي. (امسا)

هغه څه شی دي؟

چې ووايم راځئ، نه راځي، چې ووايم مه راځئ، راځي. (شونډې)

هغه څه شی دي؟ ځي ځي مخ نه را اړوي. (اوبه)

هغه څه شی دي؟

ټوله ورځ گرځي گرځي چې شپه شي، خوله يې وازه پاتې وي. (بوټ)

هغه څه شی دي؟ سل خولې لري، نه گېډه، نه کولمې لري. (غلبل)



– یو زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن په مناسب غږ ولولي.

– زده کوونکي دې لوست په چوپه خوله په خپلو منځو کې ولولي.

– څو زده کوونکي دې په خپله خوبه په وار سره د تختې مخې ته راشي. یوه یوه کیسې دې وویي نور دې ورته غوږ ونیسي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي. د کیسې په اړه دې لنډې خبرې وکړي او نور دې ورته غوږ ونیسي.

معناوي	لغتونه
د لاس لرگی، لکره	امسا
خپته	گېده
خبرې	وینا
ساعت تېري	لوېي



زده کوونکي دې په کور کې یوه یوه کیسې ولیکي، بله ورځ دې له ځان سره ټولگي ته راوړي، نورو ته دې واوروي.

# ترافيکي لارښوونې

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل، د ترافيکي اشارو پېژندل او په اړتياو يې پوهېدل.



که غواړئ له سرک څخه تېر شئ، څه باید وکړئ؟

په ښارونو کې موټرونه، موټرسایکلونه، بایسکلونه او نور وسایط هرې خوا ته تگ راتگ کوي، په کار ده چې له سرک څخه د تېرېدو پر وخت د سرک دواړو خواوو ته وگورئ، بیا په پوره احتیاط له سرک څخه تېر شئ. د سرکونو پر غاړو درې ترافيکي څراغونه ځای پر ځای شوي دي. سور څراغ د درېدو، ژېړ څراغ د تيارې نیولو او شین څراغ له یوې خوا بلې خوا ته د تېرېدو نښه ده.



– خو زده کوونکي دې په وارسره له بنوونکي څخه وروسته لوست ولولي.

– زده کوونکي دې په خپلو ډلو کې د ترافیکي نښو د پېژندلو په اړه بحث وکړي، پایله دې د هرې ډلې استازی نورو ته واوروي.

– دوه زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي، یو دې ورته د کتاب له مخې متن ولولي، هغه بل دې د املاء په ډول پر تختې ولیکي او نور دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

– دوه زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي او د ترافیکي لارښوونو په اړه دې نورو ته معلومات ورکړي.

## معناوې

له یوې خوا بل پلوته اوبنتل

څنډه

پام کول

## لغتونه

تېر

غاړه

احتیاط



زده کوونکي دې د ترافیکي نښو او لارښوونو په اړه دوې دوې جملې ولیکي، بله ورځ دې په ټولګي کې نورو ته ولولي.

# د وخت ارزښت

**موخه:** د متن سم لوستل، لیکل او د وخت پر ارزښت پوهېدل.



ستاسو په فکر وخت څه ارزښت لري؟

هرې شیبې ته وخت وايي. وخت د سرو زرو په شان ارزښت لري.  
د نن کار سبا ته مه پرېږدی. لیک او لوست وکړی.  
خپلې دندې له مهال وېش سره سمې ترسره کړی!  
ددې لپاره چې د ژوند په ټولو چارو کې بريالي و اوسئ، د وخت له هرې  
شیبې څخه سمه گټه واخلي.



– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته له ځان سره لوست ولولي.

– خو زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي، په وار سره دې د وخت د ارزښت په هکله یوه یوه جمله پر تختې وليکي، نور دې له تختې څخه په خپلو کتابچو کې وليکي.

– دوه زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي په وار سره دې د وخت د ارزښت په اړه خبرې وکړي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي، په خپلو کورونو کې دې د چارو د مهال وېش په اړوند نورو ته معلومات ورکړي.

معناوي	لغتونه
وخت	مهال
تقسيم اوقات	مهال وېش



زده کوونکي دې د وخت د ارزښت په باب یوه مقاله وليکي.

# همت

**موخه:** د متن سم لوستل، ليكل او د همت په مفهوم پوهېدل.



ستاسو په فکر همت څه ته وايي؟

له حاتم طايي څخه چا پوښتنه وکړه، په دنيا کې دې تر خپل ځان د لور همت خاوند ليدلی دی؟

حاتم طايي ځواب ورکړ، هو. يوه ورځ مې د عربو سپين ږبري او مشران مېلمانه وو، هغوی ته مې څلويښت اوبان حلال کړي وو. په دې وخت کې نژدې يوې دښتې ته وتلی وم، يو سړی مې وليد چې د لرگيو يوه لويه گېډۍ يې پر شا وه، له هغه مې وپوښتل، د حاتم طايي مېلمستيا ته ولې نه ورځې؟ چې ډېر خلک يې پر دسترخوان راټول شوي دي؟ هغه وويل: هغه څوک چې خوري ډوډۍ د خپله لاسه

د حاتم منت پرځان نه ږدي دپاسه

کله چې مې د هغه سړي لور همت وليد، له ځان سره مې وويل: په رښتيا دغه سړی په ميرانه او همت کې له ما څخه ډېر لور دی.



– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته په خپلو منځو کې متن ولولي.

– دوه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي، یو دې د کتاب له مخې یوه جمله ولولي او بل دې د املا په توګه پرتختې وليکي، نور زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

– دوه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي یو دې د (مېلمه، حلال، دښتې) کلمې پرتختې وليکي او بل دې په جملو کې استعمال کړي، نور زده کوونکي دې په کتابچو کې وليکي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي د همت په اړه دې خبرې وکړي.

### معناوې

قوي اراده، مېړانه

احسان

څښتن

### لغتونه

همت

منت

ځاوند



زده کوونکي دې د همت په اړوند څو جملې وليکي.



# د چاپیریال پاک ساتل

**موخه:** د متن سم لوستل، لیکل او د چاپیریال په اړه د معلوماتو ترلاسه کول.



ستاسو په فکر د چاپیریال پاک ساتل څه گټې لري؟

په کوم ځای کې چې مور ژوند کوو، د چاپیریال په نوم یادېږي. غرونه، ځنگلونه، اوبه، بوټي، الوتونکي، ژوي او نور هرڅه د چاپیریال برخې دي. چاپیریال د نیالگيو په کسبنولو او د گلانو په کرلو ښایسته کېږي. ښایسته او ښکلې چاپیریال ژوند او روغتیا ته گټه رسوي.

له دې امله مور ته په کار ده چې د خپل چاپیریال سمسورتیا، پاکوالي او ساتنې ته ښه پاملرنه وکړو، د نیالگيو لښتې ماتې نه کړو، گلان یې ونه شکوو، تل اوبه ورکړو، ښه یې وساتو او له هغو څخه سمه گټه واخلو.



– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن ولولي.

– دوه زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي، یو دې ورته د کتاب له مخې یوه جمله ولولي او بل دې د املا په توگه پرتختې وليکي.

– دوه زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي او د چاپېریال په هکله دې خبرې وکړي.

– درې زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي یو دې د (ژوند، چاپېریال، سمسورتیا) کلمې د تختې پرمخ وليکي دویم زده کوونکی دې په جملو کې وکاروي او که تېروتنې ولري دریم زده کوونکی دې ورته اصلاح کړي ښوونکی ورسره مرسته کوي.

## معناوې

محیط

آباد، زرغون

## لغتونه

چاپېریال

سمسور



زده کوونکي دې د چاپېریال په هکله څو جملې وليکي.

# واکسین

**موخه:** د متن سم لوستل، لیکل او د واکسینو په گټو پوهېدل.



پوښتنه



ستاسو په فکر واکسین څه گټه لري؟

د واکسین کول زموږ په بدن کې د میکروبونو د پرمختګ مخه نیسي، په دې معنا، څوک چې د کومې ناروغۍ واکسین وکړي، له هغې ناروغۍ څخه خوندي پاتې کېږي او هغه ناروغي یې نه نیسي.

واکسین ډېر مهم او گټور دي، کولای شو په لږ لگښت سره د ځینو ناروغيو مخنیوی وکړو. موږ ته په کار دي چې خپلو ماشومانو، تنکیو ځوانانو او لویانو ته پر خپل وخت د بېلابېلو ناروغيو، لکه: گوزڼ، تورټوخي، شري، غټو دانو، تیتانوس او نورو واکسین وکړو او له ډېرو خطرناکو ناروغيو څخه یې وژغورو.



– زده کوونکي دې له ښوونکي وروسته په خپلو منځو کې یو د بل په مرسته لوست ولولي.

– دوه زده کوونکي دې دتختې مخې ته راشي، یو دې د کتاب له مخې ورته یوه جمله ولولي، بل دې د املا په توګه پرتختې ولیکي.

– څو زده کوونکي دې د (بدن، واکسین، لګښت) کلمې په وار سره د تختې پرمخ په جملو کې وکاروي او نور دې په کتابچو کې ولیکي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي، د واکسینو په هکله دې خبرې وکړي.

### معناوې

مصرف  
یو ډول ناروغي  
په امن کې

### لغتونه

لګښت  
شری  
خوندي



زده کوونکي دې د واکسینو په هکله درې درې جملې ولیکي.

# رښتيا ويل

موخه: د متن سم لوستل، ليكل او د رښتيا ويلو په گټو پوهېدل.



ستاسو په نظر رښتيا ويل څه گټې لري؟

د اتل کورنۍ يو بڼ لري، يوه ورځ اتل په خپل بڼ کې يوې او بلې خوا ته گرځېده، د گرځېدو پر وخت يې په يوه تېر سترگې ولگېدې. تېر يې راواخيست، د يوې مېوې لرونکې ونې پوستکي يې پرې کړل، بله ورځ اتل له خپل پلار سره په بڼ کې گرځېده، ويې ليدل چې د يوې ونې پانې ژپړې شوې وې، پلار يې دېر خواشيني شو، له اتل څخه يې پوښتنه وکړه، د دې ونې پوستکي چا پرې کړي دي؟ اتل پر وچو شونډو د پلار په ځواب کې وويل: د ونې پوستکي ما پرې کړي دي. زه په دې نه پوهېدم، چې ونه به وچه شي، پلار يې د ده په رښتيا ويلو دېر خوشحاله شو، ورته ويې ويل: زويه! د ونو پوستکي څوک نه پرې کوي، ځکه بيا ونې وچېږي. له يوې خوا که څه هم د دې ونې په وچېدو دېر خپه شوم، له بله پلوه ستا په رښتيا ويلو دېر خوشحاله شوم، ځکه چې تا رښتيا وويل، رښتيا ويل تر زرو ونو دېر ارزښت لري.



– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن ولولي.  
 – څو زده کوونکي دې په وارسره د (بن، خوشحاله او پوستکی) کلمې د تختې پرمخ په جملو کې استعمال او نور دې په خپلو کتابچو کې وليکي.  
 – زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د لاندې جملو تش ځایونه پر مناسبو کلمو ډک کړي.

۱ – د اتل کورنۍ یو بن .....  
 ۲ – د گرځېدو پر وخت یې په یوه ..... سترگې ولگیدې  
 ۳ – رښتیا ویل تر زرو .... زیات ارزښت لري.

– درې زده کوونکي دې په وارسره د ټولگي مخې ته راشي، د رښتیا ویلو د گټو پر اړوند دې خبرې وکړي.  
 – څو زده کوونکي دې په وارسره د تختې پرمخ د رښتیا ویلو په اړوند دې یوه یوه جمله وليکي.

### لغتونه      معناوې

باغ	بن
اهمیت	ارزښت
خفه	خواشینی



زده کوونکي دې په خپلو کورونو کې متن ولولي او بیا دې د رښتیا ویلو په اړه یوه یوه مقاله وليکي.

# افغانستان

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د خپل هېواد پېژندل.



پوښتنه



تاسو پوهېږئ چې افغانستان د نړۍ په کومې وچې کې پروت دی؟

زموږ گران هېواد افغانستان، ښه هوا او خوږې مېوې لري. ډېری اوسېدونکي یې په کرنې او مالدارۍ بوخت دي.

زموږ د هېواد ټول اوسېدونکي قومونه، لکه: پښتانه، تاجک، ازبک، هزاره، ترکمن، بلوڅ، نورستانيان، پشه یان او نور د افغانانو په نوم یادېږي.

ټول افغانان د دې هېواد له هوا، اوبو، غلو دانو او مېوو څخه گټه اخلي، د دې هېواد په لمن کې را لوی شوي دي، نو ځکه پر ټولو د مور په شان حق لري، باید هر بچی یې په آبادۍ او ښیرازۍ کې برخه واخلي.



- یو زده کوونکی دې له ښوونکي څخه وروسته متن په لوړ او مناسب غږ ولولي.
- دوه زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي، یو دې د کتاب له مخې یوه جمله ولولي، هغه بل دې د املا په ډول پرتختې وليکي.
- درې زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي، د گران هېواد د آبادولو په اړه دې خبرې وکړي.
- څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي، د (مالدارۍ، هېواد، ښيرازۍ) کلمې دې د تختې پرمخ په جملو کې استعمال کړي.
- یو زده کوونکی دې د ټولگي مخې ته راشي د تازه او وچو مېوو نومونه دې واخلي.

## معنا

آبادی

## لغت

ښيرازۍ



- زده کوونکي دې د گران هېواد د آبادۍ او ښيرازۍ په اړوند څو جملې وليکي، بله ورځ دې په ټولگي کې نورو ته واوروي.



# خواره

**موخه:** د متن سم لوستل، لیکل د پاکو خوړو په اړتیاوو او گټو پوهېدل.



څه فکر کوئ چې خواره څه گټې لري؟

ټولو هغو شيانو ته چې مور يې خوړو، خواره ويل کېږي. ټول ژوندي موجودات د ژوند کولو لپاره خوړو ته اړتيا لري.

له خوړو پرته ژوند کول امکان نه لري، خواره زموږ بدن ته وده او قوت ورکوي، بدن ته مو انرژي برابروي، ددې انرژۍ په واسطه مور جسمي او فکري کارونه ترسره کوو، هغه خواره چې زموږ د بدن ټولې اړتياوې پوره کوي. شيدې، هگۍ، لوبيا، سابه، ډوډۍ، مېوې او نور دي.



– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته په خپلو منځو کې لوست ولولي.

– څو زده کوونکي دې په وارسره د ټولگي مخې ته راشي، د خوړو په هکله دې يوه يوه جمله پر تختې وليکي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د خوړو د گټو په هکله خبرې وکړي.

– دوه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي، يو دې ورته د کتاب له مخې يوه جمله ووايي، بل دې د املا په ډول پر تختې وليکي، نور زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د (خواره، وده، بدن) لغتونه په جملو کې وکاروي.

### معناوي

### لغتونه

وجود	بدن
قوت	انرژي
لوېدل (نمو)	وده
ضرورت	اړتيا



زده کوونکي دې د خوړو په اړه څو جملې وليکي.

## درې دېرشم لوست

### خبرې اترې

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل او د ژبې زده کول.



پوښتنه



آيا نن مو له چا سره خبرې اترې کړې دي؟

ډېوه: السلام عليكم!

اوربل: وعلیکم السلام، سترې مه شي!

ډېوه: خير يوسي.

اوربل: تاسو په ژمي کې څه کارونه کول؟

ډېوه: مور په ژمي کې د څلورم ټولگي درسونه لوستل.

اوربل: ډېر ښه، مور هم خپل درسونه لوستل.

ډېوه: که خير و، مور به د دې کال په اوږدو کې هم خپل درسونه ولولو.

اوربل: هو ډېوي! مور به ښوونځي ته راځو، خپل درسونه به لولو، ترڅو

ښې پايلې ترلاسه کړو.



– زده کوونکی دې له ښوونکي څخه وروسته په خپلو منځو کې لوست ولولي.

– دوه زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي، په خپل منځ کې دې یو له بل سره خبرې اترې وکړي.

– دوه زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي، یو دې ورته یوه جمله د کتاب له مخې ولولي، بل دې د تختې پرمخ وليکي، نور زده کوونکی دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

**معنا**

نتجې

**لغت**

پایلې



ټول زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې یو یو دیالوگ وليکي، بله ورځ دې په ټولگي کې تمثيل کړي.

# سخاوت

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل او د سخاوت په مفهوم يې پوهېدل.



پوښتنه



ستاسو په اند سخاوت څه ته وايي؟

که يو څوک د خپل مال، پيسو او نورو شيانو څخه يو څه د الله ﷻ د رضا لپاره يوه محتاج او اړ انسان ته ورکړي، سخاوت بلل کېږي. سخاوت د اسلام د سپېڅلي دين له مخې دېر ښه عمل دی. که چېرې څوک له يوه بې وزله انسان سره د خپل توان په اندازه مرسته وکړي، دې انسان ته سخي او د الله ﷻ دوست ويل کېږي. الله ﷻ سخي انسان ته په دنيا او اخرت کې اجر وونه او ثوابونه ورکوي، لکه چې يو شاعر وايي:

دا دنيا په سخاوت سره زياتېږي      د کوهي اوبه چې باسي لا زياتېږي



– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن له ځان سره ولولي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي لاندې لغتونه دې په جملو کې وکاروي.

(سځاوت، سځي، سپېڅلی)

– خو زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي، د سځاوت په اړه دې یوه یوه جمله پر تختې وليکي، نور دې د تختې له مخې په خپلو کتابچو کې وليکي.  
– خو زده کوونکي دې په وار سره د سځاوت په هکله خبرې وکړي.

### معناوې

### لغتونه

اړ	محتاج
د الله ﷻ په نوم چا ته څه ورکول	سځاوت
اړ او محتاج	بې وزله



زده کوونکي دې د سځاوت په اړوند یوه کیسه وليکي او په بل درسي ساعت کې دې ټولگيو الو ته ووايي.

# د مور او پلار خدمت

**موخه:** د متن سم لوستل، ليكل، د مور او پلار د حقونو پېژندل.



ستاسو په فکر مور او پلار په خپلو بچيانو کوم حقونه لري؟

ټولو مسلمانانو او په ځانگړي ډول ماشومانو ته په کار ده چې د مور او پلار خدمت، درناوی او عزت وکړي، د اړتيا پر وخت ورسره مرسته وکړي، لکه چې په حديث شريف کې راغلي دي: (جنت د مور او پلار تر پښو لاندې دی.)

له مور او پلار سره په مرسته او خدمت لوی الله ﷻ او د هغه رسول ﷺ خوشحاليږي.

مور ته په کار ده چې تل د مور او پلار خبرو ته غور ونيسو، شپه او ورځ د هغوی خدمت وکړو، ترڅو د دوی دعا او د الله ﷻ رضا مو به برخه شي.



- زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن ولولي.
- څو زده کوونکي دې د (خدمت، اړتیا، مرسته) کلمې پرتختې په جملو کې استعمال کړي.
- څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي، د مور او پلار د خدمت په هکله دې خبرې وکړي.
- څو زده کوونکي دې په وار سره د کتاب له مخې یوه یوه جمله ولولي، نور دې د املا په توگه په خپلو کتابچو کې وليکي.

### معناوې

احترام  
کومک

### لغتونه

درناوی  
مرسته



- زده کوونکي دې په کورونو کې متن ولولي او بیا دې په خپلو کتابچو کې په ښکلي ليک وليکي.





## نوم

**موخه:** د متن سم لوستل، لیکل او د نوم په مفهوم پوهېدل.



ستاسو په فکر نوم څه ته وايي؟

نوم: هغه خپلواکه کلمه ده چې يو څوک يا هم يوشی نوموي لکه: احمد، محمود، وړانگه، آس، اوبس، ونه، څوکی، او نور.

د اجمل پلار جميل په کور کې يو کوچنی فارم جوړ کړی، په فارم کې چرگان، غواگانې او پسونه ساتي. اجمل په څلورم ټولگي کې زده کړې کوي، خو کله چې له ښوونځي څخه کور ته راشي، د خپلو درسونو ترڅنگ د کور په کارونو او د چرگانو په پالنې او ساتنې کې له پلار سره هم مرسته کوي، په لوست کې ډېر تکړه او د خپل ټولگي اول نومره دی.



– زده کوونکي دې له بنوونکي څخه وروسته په خپلو منځو کې متن ولولي.

– زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي، هره ډله دې د نوم په باب په خپل منځ کې خبرې وکړي، پایله دې د ډلې استازی نورو ته ولولي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د (چرگ، غوا، پسه او فارم) کلمې د تختې پر مخ په جملو کې استعمال کړي.

– یو زده کوونکي دې د کتاب له مخې دوې جملې ولولي او نور دې په کتابچو د املا په توګه وليکي.

– یو زده کوونکي دې په لوست کې نومونه په ګوته او بل دې پر تختې وليکي، دوه نور زده کوونکي دې په وار سره په جملو کې راوړي.

معناوې	لغتونه
د چرگانو، حیواناتو د پالنې او ساتنې ځای	فارم
لايق	تکره



زده کوونکي دې په خپل چاپیریال کې د حیواناتو او نورو شیانو نومونه په کتابچو کې وليکي.

# د چاپ صنعت

**موخه:** د متن سم لوستل، لیکل او د چاپ د ماشین په هکله د معلوماتو ترلاسه کول.



پوښتنه



آیا تاسې د چاپ ماشین په اړوند څه اوریدلي دي؟

احمد چې بنکلي او رنگه کتابونه یې په لاس کې وو، له پلار څخه یې وپوښتل، پلاره! د چاپ ماشین چا جوړ کړی دی؟ پلار یې په ځواب کې ورته وویل: دېر کلونه پخوا خلکو لیک نه پېژانده، له دې امله د مطلبونو په لېږد کې لویه ستونزه وه، وروسته بیا خلکو لیکل زده کړل، خو د لیکلو په چاپ څوک نه پوهېدل، د لومړي ځل لپاره (گوتنبرگ) له لرگي څخه توري جوړ کړل او د هغه په وسیله یې کتابونه چاپ کړل. اوس مهال د کمپیوټر په واسطه د چاپ چارې ترسره کېږي، چې د علم او زده کړې په ډگر کې یې دېرې اسانتیاوې رامنځ ته کړې دي.



- زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته په خپلو منځو کې لوست ولولي.
- څو زده کوونکي دې د لوست یوه یوه برخه پر لور غږ ولولي، نور دې ورته غوږ ونیسي، ښوونکي دې ورسره مرسته وکړي.
- څو زده کوونکي دې په وارسره دتختې مخې ته راشي د (لرگي، چاپ، ماشین) کلمې دې د تختې پر مخ په جملو کې وکاروي.
- څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگیوالو په وړاندې د چاپ صنعت په اړوند خبرې وکړي.

معناوي	لغتونه
انتقال	لېږد
خط	لیک
وخت	مهال
د یوه عالم نوم دی	گوتنبرگ



- زده کوونکي دې متن ولولي او بیا دې د چاپ ماشین په اړوند څو جملې ولیکي، بله ورځ دې نورو ته واوړوي.

## مفرد او جمع نومونه

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل، د مفرد او جمع نومونو پېژندل.

بسم الله الرحمن الرحيم	
مفرد او جمع نومونه	
جمع نوم	مفرد نوم
هلکان	هلک
قلمونه	قلم
تختې	تخته



آيا تاسو مفرد او جمع نومونه پيژنئ؟

مفرد نوم: هغه نوم ته وايي چې يوه شخص، يوه حيوان او يوه شي لپاره وکارول شي، لکه: هلک، پسه، کتاب، ونه او نور.

جمع نوم: هغه نوم دی چې پر زياتو کسانو، حيواناتو او شيانو دلالت وکړي، لکه: هلکان، پسونه، کتابونه، ونې او نور.

په جملو کې جمع نومونه

دا هلکان دي.

دا پسونه دي.

دا کتابونه دي.

هغه ونې دي.

په جملو کې مفرد نومونه

دا هلک دی.

دا پسه دی.

دا کتاب دی.

هغه ونه ده.



– زده کوونکي دې له بنوونکي څخه وروسته متن ولولي.

– دوه زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي، یو دې څو مفرد نومونه پرتختې وليکي او بل دې د هغه جمع وليکي.

– دوه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي، یو دې دوې جملې وليکي چې مفرد نومونه پکې راغلي وي، بل دې د هغه نومونو جمع وليکي.

– دوه زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي، یو دې مفرد نومونه او بل دې جمع نومونه پرتختې وليکي، نور زده کوونکي دې هغه په کتابچو کې وليکي.

## لغتونه

کارول

استعمالول

حيوانات

څاروي



زده کوونکي دې پنځه پنځه جملې چې مفرد او جمع نومونه پکې راغلي وي په خپلو کتابچو کې وليکي.

# نيکي

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل، د نيکي په گټو او مفهوم پوهېدل.



پوښتنه



ستاسو په فکر نيکي څه ته وايي او څه گټې لري؟

له يو چا سره په ژبه، لاس او مال مرسته کول نيکي بلل کېږي، ټول انسانان د يو بل مرستې او خواخوږۍ ته اړتيا لري.

مور بايد هر وخت له يو بل سره ښه وکړو. په دې اړه عبدالرحمن بابا څه ښه وييلي دي:

کر د گلو کړه چې سيمه دې گلزار شي  
اغزي مه کره په پښو کې به دې خار شي  
کوهی مه کنه د بل سړي په لار کې  
چېرې ستا به د کوهي په غاړه لار شي



– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن ولولي.

– دوه زده کوونکي د تختې مخې ته راښي، هر یو دې په خپل وار سره د نیکي په اړه یوه یوه جمله پر تختې وليکي.

– څو زده کوونکي دې په وارسره د نیکي په اړه د ټولگيوالو په وړاندې خبرې وکړي.

– څو زده کوونکي دې په وارسره د نیکي د ښېگڼو په اړه نورو ته معلومات ورکړي، ښوونکي مرسته او څارنه کوي.

### معناوې

کرنه، زراعت

ایستل

څاه

### لغتونه

کر

کنل

کوهی



زده کوونکي دې د نیکي په اړه څو جملې وليکي، بله ورځ دې نورو ته واوروي.



# متلونه

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل او د متلونو په مفهوم پوهېدل.



آيا تاسو متلونه اوريدلي دي؟

متلونه پخې او لنډې ويناوې دي، خلك يې په خپلو خبرو کې کاروي چې لوی مفهوم لري. متلونه خلکو ته د نصيحت لپاره کارول کېږي. متلونه زموږ د ولس پخوانيو مشرانو جوړ کړي چې له يوې پېښې څخه وروسته رامنځته شوي دي.

لکه دا متلونه:

پوره ورک دې کړل دوه کوره.

څه چې کړې هغه به رېږي.

خپل عمل د لارې مل.

کوم کار چې په سلا وي، هغه بې بلا وي.



– زده کوونکي دې له بنوونکي څخه وروسته متن ولولي.

– زده کوونکي دې په خپلو ډلو کې د متلونو په اړه خبرې وکړي، بیا دې د هرې ډلې استازی، خپلې پایلې نورو ته واوروي.

– دوه زده کوونکي دې په وارسره یو یو مثل پرتختې وليکي، نور دې په کتابچو کې وليکي.

– څو زده کوونکي دې په وارسره د متلونو په اړه د نورو په وړاندې خبرې وکړي.

– دوه زده کوونکي دې په خپله خوښه د ټولگي مخې ته راشي او داسې متلونه دې ووايي چې کتاب کې نه وي راغلي.

معناوې	لغتونه
پرځای او محکمې	پخې
خلک	ولس
پند	نصیحت



زده کوونکي دې پورتنی لغتونه په جملو کې استعمال کړي، بله ورځ دې په ټولگي کې نورو ته واوروي.



# د نوم ډولونه

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل، او د نوم د ډولونو پېژندل.



ايا تاسو د نوم د ډولونو په اړوند څه اوريدلي دي؟

مور به د نومونو له ډولونو څخه خاص او عام نومونه په دې لوست کې در وپېژنو؟

خاص نوم: هغه دی چې پر يوه خاص شخص او يا شي باندې د لالت وکړي، لکه: احمد شاه بابا، کندهار، ننگرهار، کابل، پغمان او نور.

عام نوم: هغه نوم دی چې د يوې ډلې پر ټولو غړو دلالت وکړي، لکه: هلک، نجلی، ونه، ډبره او نور.



– زده کوونکی دې له ښوونکي څخه وروسته متن ولولي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره په پورتنی متن کې خاص نومونه پرتختې وليکي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره په پورتنی متن کې عام نومونه په گوته او پرتختې وليکي.

– دوه زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي، یو دې د عام نوم او بل دې د خاص نوم په اړه خبرې وکړي، ښوونکي دې ورسره مرسته وکړي.



زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې لس عام نومونه او لس خاص نومونه وليکي، بله ورځ دې نوروته ولولي.

دوه څلوېښتم لوست

# وزر ماتي مرغه

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل او په الوتونکو زړه سوی کول.



ستاسو په اند پر الوتونکو زړه سوی څه گټې لري؟

يوه ورځ احمد له خپل ملگري محمود سره په باغ کې د يوې ونې لاندې خپل درسونه لوستل. الوتونکي د بڼ په ونو کې يوې او بلې خوا ته الوتل، دوی د بڼ په يوې گونبې کې يو مرغه وليد چې وزر يې مات او الوتلی نه شي.

احمد مرغه را واخيست او له ځان سره يې کور ته يووړ او درملنه يې وکړه. له څو ورځو وروسته مرغه جوړ شو. کله چې احمد په دې پوه شو چې د مرغه وزر جوړ شوی، له قفس څخه يې راوايست او خوشی يې کړ.



– زده کوونکي دې له بنوونکي خخه وروسته متن ولولي.

– زده کوونکي دې پر ډلو ووبشل شي، هره ډله دې په خپلو کې لوست ولولي، ستونزې دې د هرې ډلې استازی له بنوونکي وپوښتي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د (وزر، مات، گوبنه) کلمې د تختې پرمخ په جملو کې وکاروي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگيوالو په وړاندې د الوتونکو په اړه خبرې وکړي.

## معناوې

باغ  
څنگ

## لغتونه

بن  
گوبنه



زده کوونکي دې د کورنۍ د غړو په مرسته د الوتونکو په اړوند يوه لنډه کيسه په کتابچو کې وليکي، بله ورځ دې له ځان سره راوړي او خپلو ټولگيوالو ته دې ولولي.

# د لویانو خبرې

**موخه:** د متن سم لوستل، لیکل او د لویانو د خبرو په گټو پوهېدل.



آیا تاسو ته د لویانو د خبرو اوریدل گټور دي؟

د لویانو خبرې هغه پخې په ټول پوره ویناوې دي چې د ژوند په بېلابېلو اړخونو کې د تجربو له مخې ویل شوې وي. لکه:

د انسان بریالیتوب، په قوي او غښتلي هوډ پورې تړلی دی.

هر څوک چې ادب نه لري، عقل نه لري.

د زده کړې لپاره هېڅ وخت، ناوخته نه دی.

پوه هغه څوک دی چې له خپلو تجربو پند واخلي.

بریالیتوب د هغه چا په برخه دی، چې په خپل بریالیتوب باور او ایمان لري.



- یو زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته په لوړ او مناسب غږ متن ولولي.
- زده کوونکي دې په خپلو ډلو کې د لویانو پرخبرو بحث وکړي. پایله دې د هرې ډلې استازی نورو ته واوروي.
- څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي، هر یو دې د لویانو یوه یوه خبره نورو ته واوروي.
- څو زده کوونکي دې په وار سره د (تول، پخې، هوډ) کلمې د تختې پرمخ په جملو کې وکاروي، نور دې په کتابچو کې ولیکي.

### معناوي

قوي  
نصیحت  
اراده

### لغتونه

غښتلي  
پند  
هوډ



زده کوونکي دې د کورنۍ د غړو په مرسته د لویانو څو خبرې ولیکي، بله ورځ دې نورو ته واوروي.



څلور څلوېښتم لوست

## د ناروغۍ رقعہ

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل او د ناروغۍ پر رقعې پوهېدل.



تاسو د ناروغۍ په وخت کې ښوونځي ته څنگه  
خبر ورکوئ؟

بريالی د ننگيالي زوی د څلورم ټولگي زده کوونکی

د عبدالرحمن بابا د ښوونځي مدير صاحب،

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته!

نن د ناروغۍ له امله ښوونځي ته درتلاي نه شم، هيله ده چې د سوبتيا  
په کتاب کې ناسوب ونه گپل شم.

په درنښت



– خو زده کوونکي دې په وار سره د ناروغۍ د رقعې يوه، يوه کرښه د کتاب له مخې پر تختې وليکي، نور دې د تختې له مخې په کتابچو کې وليکي.

– خو زده کوونکي دې د ناروغۍ له رقعې څخه يوه، يوه جمله د کتاب له مخې ولولي، بل دې د املا په توگه پر تختې وليکي.

– زده کوونکي دې په وار سره د (ناروغۍ، رقعه، ناسوب) کلمې د تختې پرمخ په جملو کې استعمال کړي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د لاندې جملو تش ځايونه د تختې پرمخ پرمناسبو کلمو ډک کړي.

نن د ..... له ..... ښوونځي ته ..... نه شم.

<b>معناوې</b>	<b>لغتونه</b>
غير حاضر	ناسوب
حاضری کتاب	سوښتيا کتاب



زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د ناروغۍ رقعه وليکي، بله ورځ دې په ټولگي کې نورو ته ولولي.



# خبرې اترې

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل او د خبرو اترو په گټو او ارزښت پوهېدل.



آيا تاسو کله له چا سره خبرې اترې کړې دي؟

احمد: السلام عليكم عالم خانه!

عالم: وعليکم السلام احمده

احمد: په دې شپو ورځو کې څه کار کوي؟

عالم: وروره! کلنۍ آزمويڼه مور انژدې ده، خپل درسونه لولم.

احمد: آزمويڼه مو څه وخت پيل کېږي؟

عالم: د ليندۍ د مياشتې په لومړۍ نېټه.

احمد: تر کومې نېټې پورې دوام کوي؟

عالم: د همدې مياشتې تر پنځلسمې نېټې پورې.

احمد: له آزمويڼې څخه وروسته څومره رخصتي لري؟

عالم: له آزمويڼې څخه وروسته درې مياشتې رخصتي لرو.

احمد: د ژمي په رخصتۍ کې څه کار کوئ؟

عالم: خپل درسونه لولم.



– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته په خپلو منځو کې متن ولولي.

– خو زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي، په وارسره دې د متن یوه یوه برخه ولولي او نور دې ورته غوږ ونیسي.

– یو زده کوونکی دې د ټولگي مخې ته راشي، خو جملې دې د کتاب له مخې ولولي او نور زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د املا په توگه وليکي.

– خو زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي، د پورتنیو خبرو اترو یوه یوه برخه دې تمثیل کړي.

## معناوي

تاریخ

امتحان

## لغتونه

نېټه

آزموبنه



زده کوونکي دې پورتنیو خبرو اترو ته ورته خبرې اترې په خپلو کتابچو کې وليکي، بله ورځ دې دوه زده کوونکي هغه تمثیل کړي.

## زغم

**موخه:** د متن سم لوستل، ليکل او د زغم کولو په گټو پوهېدل.



تاسې کله د چا د تيري په وړاندې زغم کړی دی؟

حضرت محمد ﷺ د ستونزو په اوارولو کې له عدالت څخه کار اخیسته. وایي کله به چې د اسلام ستر پیغمبر حضرت محمد ﷺ د لمانځه د ادا کولو لپاره جومات ته روان و، په دې وخت کې یوې یهودی- ښځې له بامه پرې خځلې راغورځولې او د حضرت محمد ﷺ د ازار لامل کېده، خو حضرت محمد ﷺ به زغم او صبر کاوه، دې کار ډېرې ورځې دوام درلود، خو څو ورځې د یهودی- ښځې پته ونه لگیده، حضرت محمد ﷺ په دویمه ورځ په جومات کې پوښتنه وکړه، هغه یهودی- ښځه چې پرما یې خځلې را اچولې، چېرې ده؟ یوه تن ده مبارک ته ځواب ورکړ، هغه ښځه ناوړغه ده، حضرت محمد ﷺ د لمانځه له ادا کولو وروسته د هغې ښځې پوښتنې ته ورغی، د هغې د روغتیا پوښتنه یې وکړه، د حضرت محمد ﷺ دې کار یهودی- ښځه حیرانه کړه، د حضرت محمد ﷺ دې صبر او زغم په نوموړې ښځې ډېره اغېزه وکړه، په هماغه ورځ یې ایمان راوړ، مسلمان شو.



– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن سم ولولي.

– دوه زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي، یو دې له کتاب څخه یوه جمله ووايي او بل دې د املا په توګه پرتختې وليکي، نور دې په کتابچو کې وليکي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي، هر یو دې د زغم په اړه یوه یوه جمله پرتختې وليکي، نور زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي، د لوست مفهوم دې نورو ته ووايي، ښوونکي دې ورسره مرسته وکړي.

– دوه زده کوونکي دې د ټولګي مخې ته راشي، په وار سره دې د زغم د ګټو او ښېګڼو په اړه خبرې وکړي.

**معنا**

صبر، زغم

**لغت**

حوصله



زده کوونکي دې د زغم په اړه څو جملې وليکي، بله ورځ دې ټولګي ته راوړي، نورو ته دې ولولي.

**Get more e-books from [www.ketabton.com](http://www.ketabton.com)  
Ketabton.com: The Digital Library**